

فائزىل و كمال سۇرۇل

باسپاعا دايمنداغاندار :
قاليبهك ماناپ ۇلى
ۇلانبهك قابدوللا ۇلى

بىلە خالىق باسپاسى

图书在版编目 (C I P) 数据

帕丽扎诗歌选/帕丽扎·乌恩哈尔斯诺娃著. — 奎屯: 伊犁人民出版社, 2005.12

ISBN 7-5425-0841-5

I. 帕… I. 帕… II. 诗歌—作品集—中国—当代—哈萨克语 (中国少数民族语言) IV.I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2005) 第 152538 号

责任校对: 加娜尔

封面设计: 夏坎

帕丽扎诗歌选 (哈文)

哈力别克、乌兰别克 选编

伊犁人民出版社出版发行

(奎屯市北京西路 28 号 邮政编码 833200)

新疆新华书店经销

伊犁人民出版社印刷厂印刷

787×1092 毫米 32 开本 5.875 印张

2005 年 12 月第 1 版 2005 年 12 月第 1 次印刷

印数: 1—2000 册

ISBN7-5425-0841-5

定价: 9.00 元

جاۋاپتى كوررەكتور: جانار ۋەنابىغازى قىزى
مۇقاباسىن جوبالاعان: شاكەن بوكتاي ۇلى

فارىزا وڭعارسىنوۋا

بىلە ھالىق باسپاسى باستىرىپ تاراتتى
(كۇيتىك قالاسى بيجىڭ باتىس كوشەسى 28-اۋلا)
پوچتا نومۇرى: 833200
شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىدە ساتىلدى
بىلە ھالىق باسپاسى باسپا زاۋودىدا باسلىدى
فورماتى: 787×1092 1/32 1-باسپا تاپامى: 5.875
2005-جىل 12-اي 1-باسپاسى 2005-جىل 12-اي 1-باسلىقى
تىراجى: 1—2000

ISBN7—5425—0841—5

باعاسى: 9.00 يۋان

قويمايدى مەكن. جىلم - قويان. بلای قاراسام، ادەتتە سۇ جۇرەك، جەلتابان دەپ ۇعناتىن كادىمگى قويانمەن مەنەز-قۇلىق، بولمىسىنىڭ ەشىبىر ۇقساستىعى جوق سەكىلدى. الايدا، ئاعدىر - جولمىنىڭ كەي ساتتەرىندە ۇزىمدى تازىلى، قارۇ-جاراقتى اڭشىلاردان قاشقان قويانداي سەزىنەتىنىم راس.

قازاقتا تۇعان كۇن دەگەن ۇسىم جوق. ونى بەرتىن كەلە، وزگە جۇرتتاردىڭ سالت-داستۇرىنە ەلىكتەپ شىعارىپ ۇجۇرمىز. مەن تۇعان كۇن پالەندەي ماقناناتىن كەز مەس: جەردى تۇمان باسىپ، اسپاننىڭ قاباعى اشىلا قويماي، ەلمدىك ۇشاق الاڭدارىندا قاناتى قايرىلعان اققۇداي اقساڭقان ۇشاققار باۋىرىن جازا الماي وتىراتىن، شۇاقتى نۇرىنان گورى بۇلتتى، بزىعارلى كۇندەرى باسىم... ايتەۋىر ۇبىر شاق. ادامنىڭ اتا-اناسىن تاڭداپ المايتىنى سەكىلدى، دۇنيەگە كەلتىن كۇندە كىسىنىڭ ەركىندە مەس. جەمس-جىدەك پىسىپ، قوزى مارقايعان، ادامنىڭ دا ەتەك-جەڭگى كەڭ كەزدەردىڭ ۇبىرىن تاڭدار-اق ەدىم.

1939-جىلى مەنىمەن جارىسا دۇنيەگە كەلگەن قازاقتىڭ

ۇبىراز ازاماتتارى بار، ياعنى، مەنىڭ قۇرداستارىم. قۇرداس دەگەننىڭ ورنى ۇبىزدىڭ حالقىمىزدا ەرەكشە عوي: ازىلدەسە دە، جانى اشسا دا، «ۇبىر جىلدىڭ ۇولمىز عوي» دەپ شتەي ۇبىر جاقىندىقتى سەزىنىپ، «زاپاستاعى ايرودرومداي» كورەدى.

مەنىڭ قۇرداستارىم: اسقار سۇلەيمەنوۋ، ۇبىش كەكىلبايەۋ، قوعاباي سارسەكەيەۋ، قالداربەك نايمانبايەۋ. اكەم ۇڭعارسىن مەن ەس بىلمەس بۇرىن ۇبىر كۇن

اۋىرىپ، دۇنيە سالىپتى. ەلنە سىلى، اشق جارقىن ادام
ەدى دەسەدى.

« وڭعارسىن جەزدەم اققۇبا، ۇزىن بويلى، قايساعاي
دەنەلى، قىرمۇرىندى، كوزى نۇرلى، سۆزەتتەي ادەمى كىسى
ەدى. ول كىسى تەكەگە، ۇيشككە بارىپ كەلگەندە، اۋىلدىڭ
بۇكىل بالاسى: « وڭعارسىن اتام كەلە جاتىر، الاقاي! » -
دەپ جالاڭ اياق جارىسىپ، الدىنان شىعاتىن. بالانىڭ باس
باسىنا ۇس- ۇس مامپاسى، تۇرلى وينىشق ۇلەستىرەتىن،
قىز- كەلىنشەكتەرگە ساقىنا- سىرعا، جەڭگەلەرىنە كويلەكتىك
ماتا اكەلەتىن. ەل ۇشىن جاراتىلعان، قولى اشق، مۇرىن
جوق- جۇقاعا مۇبولىپ بەرەتىن كىسى ەدى، مارقۇم ، - دەپ
بەرتىن كەلە ۇلبولسىن اپام ماعان مۇجىي ايتاتىن.

انام ھالىما كوپ سويلەمەيتىن، اسا اقىلدى، رۇھانى
قۇاتتى، بلعي ماقالداپ سويلەيتىن، قۇيعان مۇسىندەي سۇلۇ،
قاراتورىنىڭ ادەمىسى ەدى. مۇزدى اينالىپ- تولعانىپ نە
شىلىپىلداپ مۇسۇپ ەلپەكتەمەيتىن. مۇبراق بارلىق مەيىرىم
سول كىسىنىڭ بويىندا دەپ سەزىنەتىمىز.

مۇزدىڭ مۇيدىڭ تۇڭغىشى - باعىلا اپام. ودان كەيىنگى
مۇرايىلا مۇعالم بولاتىن، 1944- جىلى قىستا 5 - 6 كۇن اۋىرىپ،
دۇنيە سالىدى. مۇرايىلا تەتە باقتىمۇل اعام اۋدان ورتالىعىنداعى
مەكتەپتە 9- كلاس وقىپ مۇجۇرىپ، اياق استىنان ەكى- مۇش
كۇن اۋىرىپ 1942- جىلى قايتىس بولغان. ودان كىشىسى ماھىز
اعايم ەدى. شەشەم مارقۇم مۇبىز - باعىلا، ماھىز جانە
مەن، جاننا جىنالا قالساق:

- « اق جۇمىرتقاداي جەتى بالامدى جەر الدى، مەڭ
ناشار، كورىكىسز ۇشەۋىڭ قالدىڭدار - تۇرلەرىڭ قاپ- قارا،

ۋشەۋىڭ دە ناغاشلارنىڭ تارتقانسىڭدار» ، - دەپ وتىراتىن .
ناغاشلارمىز ەسە نەۋلىدىڭ (بەرىشتەن تارايدى) شىندەگى
قاراكە يىكى دەگەن اتادان مەكەن .

بىزدىڭ ۋىدە كىتاپ كوپ بولاتىن . اراب ، لاتىن ارىپتەرىمەن
جازىلغان حىسا-داستاندار ، ەرتەگى-جىرلار مەنى مەكتەپكە
بارماي تۇرىپ-اق قىزىقتىردى . ەلى ەسىمدە ، مەنىڭ ناغاش
ئۆز بە تىممەن مەجىكتەپ وقىغان شىعارمام ، ۋمىتىپاسام ، لاتىن
ارىپمەن باسىلغان جوعارى كلاسنىڭ ادەبىيەت وقۇلغىنىداغى
« قورغانسىزدىڭ كۈنى » اڭگىمەسى . نىسانباي اقنىنىڭ
« كەنە سارى - ناۋرىزباي » ، نىعلمان شورەكوۋنىڭ
« يىساتاي-ماحامبەت » ، سارا مەن بىر جاننىڭ ، قۇلمانبەت
پەن جامبىلدىڭ ايتىستارى - مەن ، مەنى ئۆزىدىن دىرعان ادەبىيەت
سۆتتارى - وسىلار . بۇلاردى وقىغان بالا كىتاپ وقۇعا قۇشتار
بولماي قالا المايدى . قىزجىبەك ، قوزى كورپەش-بايان سۇلۇ ،
ايمان-شولپان ، قوبىلاندى باتىر جىرلارى - مەنىڭ بالالىق
شاقتاغى ەرتەگى الەمىم .

اقىن بولام دەپ وىلاغان مەمەسىپىن . مەن نىلغى ەر
بالالارمەن بىرگە ۋستىم : قىردا دا ، قىستا دا كورشىلەرمىزدە
مەن غۇرىپتاس قىز بولپ كورگەن مەمەس ، جاسىرىنباق ، دوپ
ويناۋ ، سوقىرتەكە ، شىلدىك ، اسىق وىندارى مەنى ەر
بالالاردان جەڭلىمەۋگە تىرسۇعا باۋلىدى-اۋ دەپ كەيىن
وېلادىم . جازدا قۇم اراسىندا قاراقات تەرىپ ، بۇزاۋعا مەنىپ
اۋىلغا وراتىنىز .

تەكەمەت باسۇ ، ورمەك قۇرۇ ، ەشى توقۇ ، شىلبىر ،
ارقان ەسۇ - وسىنىڭ بارى اۋىلداغى ۋلكەن وقىعالار بولاتىن .
بىزدىڭ بالا كەزىمىزدە شىرىپى سىيرەك ەدى ، كوپىنە قازاندىقتىڭ

استىنا وت كومپ نەمەسە شاقپاق تاستىك جاننا ماقتا سالپ، بولاتتىك سىنئىمەن تاستى جانامالايپ ۇرعاندا وت شىعپ، ماقتا تۇتاناتىن، وسلاي وت تامزاتىنيز. بالا كەزدە ماغان ۇلكەن اسەر ەتكەن تاغى ۇبر جاي - قىردىك تۇنگى اسپانى جازدا، كۇزدە، كوكتەمدە جاتار الدىندا دالاعا شىقماك، اسپان بەتى سامساغان جۇلدزعا تولپ، ۇزىنىك قۇپيا الەمنە جىسىگداپ شاقىرعانداي اسەر بەرەتىن. جەتقارقشى، ۇركەر، اقپوزات پەن كوكتوزات، قۇس جولى... ولاردىك ۇرقايسى تۇرالى انام ايتاتىن اگىزدار... اسپانمەن استاسىپ جاتاتىن دالا. وسىنىك ۇبارى ادامدى ويعا، دۇنيەنىك نەشە تۇرلى قۇپياعا تولى الەمنە جەتەلەيدى.

ۇبرىنىشى كلاسقا بارغاندا مەن كىتاپتى اجەپتاۋىر وقى الاتىنمىن. مەسەپتى دە جاقسى شىعاراتىن ەدىم. ماناش اۋلى ايداۋ جولىدىك بويىندا تۇراتىن. كۆرەۋ قالاسىنان (قازىرگى اتراۋ) اۋدانىمىزدىك ورتالىعى نوۋوبوگات سەلوسىنان زاۋرىن، قانىشكەن ەلدى مەكەندەرىنە، ودان ارى استىراخان قالاسىنا باراتىن جۇك ماشىنالارى اندرەيەۋ اتىنداغى (اندرەي اندرەۋىچ اندرەۋ - سوۋەت وداعى دەپ اتالغان مەملەكەتنىك بەلسەندى قايراتكەرلەرىنىك ۇبرى. لەنىنگرات وىلىستىق پارتيا كومىتەتىنىك حاتشىسى) مەككەپتىك ۇستىمەن جۇرەتىن.

مەككەبىمىز - تاستان سالىنعان ۇش ۇيدەن تۇراتىن، سول كەزدەگى ساۋلەتتى ۇيلەر ەدى: كلاس بولمەلەرى ات شاپتىرىم، تەرەزەلەرىنە كۇن ۇلىنىپ قالغانداي جارىق؛ پارتالارى قاراغايىدان جاسالغان كەك، ۇلكەن بولاتىن. سىرتتا، بۇرىشتا، كىسىنىك باسىنداي جەز قوگىراۋ. ونىك ۇنى 3 - 4 شاقىرىمعا جەتەتىن.

مەكتەپتە ەسەپكە جەتكە ەدىم. كەرسىنشە، ادەببەت،
تارىخ ساباقاتارىنان دا بىلايشا جاقسى بولغانىمەن، وىمدى
ئوز سوزىمەن كەگەيتىپ ايتۇعا وىشا مەس ەدىم. جاتقا
جازۇ، شىعارما ساباقاتارىنان دا الدىما جان سالماۋشى مە.
مەنى قىنايتىن جۇرت الدىندا سويلەۋ ەدى. شىمەن ەبارىن
ئىلىپ تۇرغانىمەن وىمدى كوركەم جەتكىزۇگە جوق ەدىم.
بالانىڭ ئىلىپ تۇرغانىن سەزىپ، وىن جەتكىزۇگە جەتەلەيتىن
مۇعالىمدەر بولادى. ئىراق سىرەك. وىسنداي ۇستازدى گۇرەۋ
مەملەكەتتىك پەداگوگىكالىق ئىنىستىتۇتنىڭ ئىل-ادەببەت
بولسىندە وقىپ جۇرگەندە كەزدەستىردىم. ول ورس ادەببەتى
پانىنەن ئارس بەرگەن مۇگەنى يۇانوۋىچ بوبارسكى ەدى.
مەكتەپتە وقىپ جۇرگەن كەزىمدە دە ورس تىلىنەن جاتقا
جازۇعا جاقسى ەدىم. ورسشا جەتكە سويلەي الماسام دا،
گرامماتىكاسىن اجەپتاۋىر بىلەتىمىن. ئىنىستىتۇتقا تۇسكەسىن
قىسقى مەتىجان تاپسىرۇ كەزىندە مۇگەنى يۇانوۋىچ مەنىڭ
پىسحولوگىيامنىڭ وزگەلەردەن وزگەشەلەۋ ەكەنىن بىردەن
بايقاپ، بىلەتىندىگىمدى سەزگەندىكتەن، ئۇرلى سۇراقتار
ارقىلى مەنى تالاي «سويلەتكەن» .

مىنەزم قىڭىر بولاتىن. مەنى قازىرگى قالىپىندا ساقىتاپ
كەلگەن قورغانىم دا - سول قىڭىر مىنەزم. جۇرت بۇل
مىنەزىمدى سان-ساقىتا جۇگىرتىپ، سىرتىمىن ئۇرلى اڭگىسەلەر
شىعارىپ، جاقسىلى-جاماندى انقتاۋىشتارمەن ماعان ايدار
تاعىپ جۇرەدى. بىرەۋلەر «تەنتەك» دەيدى، ەندى
بىرەۋلەر «مىنەزى شاتاق» دەيدى. مەن بۇلاردىڭ
ەشقايسىسىنا اىلىمدى جىمايىمىن. سەبەبى ئوزىمنىڭ جان
دۇنىەم، كوگىلىم وزىمە ايان: ئسال وتىرىك، كولگىرسۇ،

جامعيازدانۇ مەن ماقتانماقتىق - وسنىڭ بارىمەن جۇلدىزىم قارسى جانە جان-دۇنيەم سەزىپ قالادى دا، ونداي ادامداردى قابىلدامايدى.

مېزىدىڭ مەكتەپتىڭ دېرەكتورى مارقۇم كاكي قادىرالىيەۋ اعاي ۇزىن بويلى، اقسارى مۇڭدى، مۇسال-مۇپال ماقتانىپ سويلەيتىن كىسى ەدى. مۇزى حىميا پانىنەن بىزگە ساباق بەرەدى. دومبىرانى كەرەمەت تارتادى. بىلدەي دېروكتورلىغىنا قاراماي، مەكتەپتەگى دومبىرا مۇيرەمەسىن باسقارىپ مۇجۇردى، مۇبىر كۇنى ساباقتان كەيىن جەتىشى قازان توڭگكەرسى قۇرمەتىنە بەرىلەتىن كونسەرتكە ازىرلىك مۇجۇرىپ جاتىر ەدى. مەكتەپتە دومبىرا جوق - اركىم مۇينەن مۇوز دومبىراسىن الپ كەلەدى. اعاي دا بىزگە قوسىلىپ، الدىمىزدا دومبىرا تارتىپ وتىرادى. سول كۇنى دومبىراسىن اكەلمەپتى. مۇوزى تىڭداپ، كادىمكى درىچەرلەردەي قولىن سەرمەلەپ الدىمىزدا تۇردى. مەن دومبىرانى قۇربىلارمىنان كەم تارتىپايمىن. مۇبىراز بالالار ساعاقتا كەلگەندە كىبىرتىكتەي قىلىنىپ قالادى، قولدارى جۇرمەيدى. مەن دۇرس تارتامىن، سوندىقتان باسقالاردان وزىپ وتىرعانداي اسەر تۇغىزاتىن بولۇم كەرەك.

— وڭغارسىنوۋا، دومبىرانى ماغان بەردە، مۇوزنىڭ جۇرە بەر، باسقالاردان وزىپ وتىرسىڭ، — دەدى اعايىمىز.

مەنىڭ جازىمىم دۇرس تارتىپ وتىرعانىم با دەپ ويلادىم دا، دومبىرامدى مۇستاعان كۇيىمدە، انام تىگىپ بەرگەن قوڭىر ساتەن سومكەمدى اسىنىپ الپ مۇيگە تارتتىم. دېرەكتوردىڭ مەنىزى بەلگىلى — ەندى حىمىيادان ەبىن تاۋىپ مۇسۇرىندىرۇ مۇشىن مەنەن كۇندە ساباق سۇرايتىن بولادى. ول كەزدە بۇگىن باعا الدىم، ەرتەڭ مەنەن سۇرامايدى دەگەن قازىرگى

بالالاردىڭ قاعىداسى جوق بولاتتىن، تاۋۇر وقىتىن بالالار كۈندەلىكتى پاندەردىڭ بارىندە دايندالىپ جۈرەدى. مەندە سولاردىڭ قاتارىندامىن. سول وقىعادان كەيىن حىيىپاغا مەرەكشە كوڭىل بولە باستادىم.

دېرەكتوردىڭ ايتقانىن تىڭداماي كەتە بارغانىم — ول كەزدە وقۇشى ئۇشىن ورەسكەل بۇزىق قىلىق.

مەنىڭ مەنەزىمنىڭ شالكەستىگىنىڭ تاغى بىر كورنىسىن ايتقىم كەلىپ وتىر. وقىرمان «قاسقىر مەكەن»، «بۇزىق مەكەن» دەگەن تىركەستەردى جۇرتتان بىر بىرەستىدى. وناندا مەنىڭ ئىس-قىلىمىنىڭ دۇرىس-بۇرىسىن ئوزى پايىمداعانى دۇرىس دەپ مەسەپتە يىمىن.

ۈمىتپاسام، 1975-جىل، ماسكەۋدىڭ جازۇشىلار وداعىنان ۈيگە تەلەفون سوعىلدى.

— گەرمان دەموكراتىيالىق رەسپۇبلىكاسىنان بىر اۋدارماشى ماسكەۋگە كەلدى. سىزدەرگە، الماتىغا، بارا جاتىر. ئىسىزدىڭ، ولجاس سۇلەيمەنوۋ پەن ئىش كەكلىبايەۋنىڭ شىعارمالارىن نەمىس تىلىنە اۋدارۋعا وزدەرىنىڭ بىر باسپاسى ئاپسىرعان كورىنەدى. ولەڭدەرىڭىزدىڭ ورس تىلىنە جولما-جول اۋدارعان نۇسقاىسىن داينىداپ قويىڭىز، — دەدى.

ەكى-ئۇش كۈن وتكەسىن الگى ايلدىڭ جانىنا ماسكەۋدەن مرگەن اۋدارماشىسى «جەتسۇ» قوناق ۈيىنەن تەلەفون سوعىپ، قاي جەردە كەزدەسۋگە بولادى دەگەن وتىنىشتەرىن بىلدەردى.

— مرتەڭ ۈيگە كەلىڭىزدەر، — دەپ مەكەن-جايدى

ايتتىم.

بازاردان جاڭا سويىلعان قويدىڭ ەتىن، باس، شەك-

قارىندارىمەن ساتىپ الىپ، جانىمىز قالماي ازىرلەندىك.
نەمىس ايەلى جاستاۋ، ماسكەۋدەن ەرگەنى جاسامىس.
ولارمەن كەلىنەشەگى كلارا مەن ۋاش كەلدى. نەمىس ايەلى
قۇمرغا وتىرىلغان گۈل كەلىپتى.
قازى-قارتا، ۋاش-شالام، قۇرداق جەپ، كونيكا ۋاشپ،
اڭگىمە سوعىپ وتىرىستى. قازاقتىڭ ەڭ نەگىزگى اسى –
ەتتى اكەلدىم دە، قويدىڭ باسنى ھۆرۈپالىق ايەلگە ۋاشنىپ،
حالقىمىزدىڭ ۋاستۇرىنى تۇسىندىرگەنم سول ەدى – ەكى
ايەل ۋاش-بىرىمەن نەمىشە كۆڭكىلدەستى دە، ۋاش كەلىپ
كۈلسىن! وزدەرىن توقتاتا الماي سىقىلىقتاپ قوبار ەمەس.
ماسكەۋلىك ايەل مەنىڭ تۇسىمەن ىشكى داۋىلىمدى
سەزسە كەرەك:

– قوناق كەشىرىم سۇرايدى، تارەلكەدەگى باستى
كورگەندە، كوگالدا جايلىپ جۇرگەن قوي ەلەستەپ كەتتى
دەپ وتىر، – دەدى دە، ۋاش كۈلكىسىن باسا الماي وتىرغان
نەمىس ايەلنە قاراپ ۋاش تاعى قوسىلا كۈلدى.
ۋاش تاباق ەتتى داستارقانغا قويمىس سول – ەشىكىم
ۋاش اۋىز تىمەگەن بولاتىن.
مەن كۈلكىلەرىن تىعانشا كۈتىپ تۇردىم دا، ۋاش
باسەڭدەي بەرگەندە:

– سىزدەر مەنىڭ حالقىمنىڭ ۋاستۇرىنى كۈلكى ەتىپ
وتىرىسىزدار، ال مەن مۇنى كەشىرە المايمىن. مەنىڭ
ولەڭدەرىم نەمىس تىلىندە شىقپاي-اق قويسىن. ال سىزدەر
ەسىڭىدى سىرتىنان جايىڭىزدار! – دەدىم ۋاشىمدى سۈتىپ.
ۋاش نەستەرگە بىلمەي، ماغان قالدپ وتىر:
– ۋاش اشۋىڭىدى ماغان بەر، ۋاش كەلگەن كىسىنى

قۇپ شىعۇ ەشىبىر ھالىقتا جوق، مۇنىڭ ۇيات، — دەپ شىجىق-شىرعا بولۇدا. مەنىڭ ولەڭدەرىمنىڭ نەمىس تىلىنە «اۋدارىلۇى» وسىلاي اياقتالدى.

۱بىش وسى وقىعادان كەيىن ۱ۇش-تورت اي مەنىمەن ھابارلاسىپاي قويدى.

۱بىراق مەن كەيىن دە ۱وزىمدى كىنالى سەزىنگەن مەسپىن. باسقا ۱بىر ۇلتنىڭ تىلىنە ولەڭدەرىم اۋدارىلادى ەكەن دەپ، ھالقىمنىڭ اتام زامانىدى داستۇرىنە تۇكىرتىپ قويپار جايمى جوق.

مەنىڭ شاتاقنىم وسىنداى.

مەكتەپتە مەن ماتەماتىكا، گەومەتىرىا، ترىگونومەتىرىا ساياقتارىنان، ورس تىلىنەن دىكتانت جازۇدان الدىما جان سالماۋشى ەدىم. وعان باستى سەبەپ بولغان وسى پاندەردەن ۱دارس بەرەتىن مۇعالىمدار-اۋ دەپ وپلايمىن.

ماتەماتىكا پانىنەن ۱دارس بەرەتىن قابىل وتەشەۋ اعاي ەسەپتىڭ قۇدايى ەدى. وتە تالانتتى مۇعالىم بولاتىن. ەگەر عالم جولنا تۇسسە، ەيىشتەيىن سەكىلدى الەمدى تاڭداندىرار ەدى. ۱وزىمىزدىڭ ماناش اۋلىندا تۇپ، سول ۱بىز وقىعان ورتا مەكتەپتى بىتىرگەسىن، گۇرەۋتەگى مۇعالىمدەر دايارلايتىن ەكى جىلدىق يىستىتۇتتا وقىعان.

ال ورس ۱تىلىن بىزگە 5 — 7 كلاساردا قاسم قارابايەۋ اعامىز وقتتى دا، 8-كلاساردا دىمىترىەۋنا پاك دەگەن گۇرەۋتان كەلگەن جاس كارس كەلىشەك ساباق بەردى. باس-اياعى ۱ۇش-تورت ايدا قازاقشاعا سۇداي بولپ ۇيرەنىپ الدى. ۱وزى ادەمى، سۇڭغاق بوپلى، تالدىرماش، وپىڭداغىنى سەزىپ، ۱شى-باۋرىڭا كىرىپ تۇراتىن، اسا سۇيىكىمدى كسى

ەدى، مەن ول كىسنى كەرەمەتتەي جاقسى كورپ كەتتىم،
كەلەر جىلى ول اپايدى ماڭغىستاۋ اۋدانىنا، كەينى بىلىدىم
«بىش وقىتىن مەكتەپكە - اۋستىرېي جىبەردى. 9 - 10
كلاستا رەسەي جاققان وقۇ «بىتىرپ جولدامامەن «بىزدىڭ
الاقىرداعى اۋىلغا كەلگەن انگەلىنا اسانىنا دەگەن جاس قىز
ساباق بەردى. باسقا ۇلتتىڭ وكىلى مەگە بىزدەسە تابىلمايتىن
«بىزدىڭ اۋىلدا كوگىلدىر كوزدى، التىن شاشتى انگەلىنا
اپاي بارىمىزگە تاڭسىق كورىنەتتىن. ۇزى ۇلبىرەگەن جاس،
ۇياڭ، سۇيىكىمدى-اق.

مۇعالىمدى جاقسى كورسەڭ، ونىڭ پانىندە جاقسى وقۇعا
تىرىسسىڭ. ارينە، ناعىز مىكەسە بولماساڭ.

مەكتەپتە وقىپ جۇرگەندە «بىزدىڭ كورگەن كىنومىز -
جالغىز «امانگەلىدى» فىلىمى. قالانى كورگەنمىز 8-كلاستا
وقىپ جۇرگەنمىدە. انام مەنى «جۇرەگى اۋىرا بەرەدى»
دەپ وبلىس ورتالىعى گۇرەۋ قالاسىنا ەرتىپ بارعان. سودان
ونىشى «بىتىرپ، وقۇعا تۇسۇگە وبلىس ورتالىعىنا قويدىڭ
«جۇنىن تاۋتەكە ەتىپ تىيەگەن جۇك ماشىناسىنىڭ ۇستىنە
«مىنىپ كەلدىم.

گۇرەۋتىڭ مەملەكەتتىڭ پەداگوگىكالىق ىنىستىتۇتىندا
جوعارى ماتەماتىكا، ماتەماتىكەلىق انالىز پاندىرىنەن ساباق
بەرەتتىن جاس مۇعالىم عاپۇروللا دايرىۋوۋ - اكەمنىڭ قارىنداسى
«بالىش (شىن اتى فاتىما، اعالىرى ەركەلەتىپ وىسلايى اناپ
كەتكەن كورنەدى) اپامنىڭ ورتانىشى بالاسى، «بالىش اپام
دۇنيەدەن جاس كەتتى دە، شىيەتتەي بالالارى الدەكىمگە
جاۋتاڭداماسىن دەپ انام دايرى جەزدەمە اكەم وڭعارسىنىڭ
ۇلكەن اعاسى سەرىكقالىدىڭ قىزى قانزىيا اپكەمدى قوسقان.

اغايمىنىڭ ئۇيى پەد يىنسىتېۋىتنىڭ جانىدا، شاعىن ەكى بولمەسى بار باراق ئۇي ەكەن. وزدەرى دە ئىر قورالى جان، ونى ويلاپ جاتقان مەن جوق – سول ئۇيگە جاتىپ الدىم.

اۋىلدىن كەلگەندە، انامەن اقلداسىپ، بۇكىل نارىنقۇم مەن ماناش اۋىلىن تۇگەلمەن ايدىن-شالغار سۇلى، كوكورايلى نۇلى جەرگە اينالدىراتىن سۇ يىنجەنەرىنىڭ وقۇنا تۇسەم دەپ بەكىنگەم. الماتىداق وقۇ ورىندارىنىڭ بارىنەن وبلىس ورتالىغىنا كومىسسىيا كەلىپ قابىلداۋ ەمتىحاننىن الادى ەكەن دەپ ەستىتىنىز. سۇ يىنجەنەرىنىڭ وقۇى دەگەن مەنىڭ ئۇمىدا، الماتى اۋىل شارۋاشلىغى يىنسىتېۋىتنىڭ سۇ جانە سۇلاندىرۇ فاكۇلتەتى. سول جىلى، مەنىڭ سورىما، اۋىل شارۋاشلىغى يىنسىتېۋىتى گۇرەۋكە كەلمەپتى. اۋىلدىن بىرگە كەلگەن اپتۇان، لەپەس، رايحان، ناريمان دەگەن بالالاردىڭ ئبارى دوكۇمەنتتەرىن وتكىزىپ قويىپ، قالا كەزىپ ئجۇر. مەن الماتىغا، اۋىل شارۋاشلىغى يىنسىتېۋىتنىڭ رەكتورىنا تەلەگرامما جىبەردىم.

ەكى كۇن وتپەي جاۋاپ كەلدى. «اۋىل شارۋاشلىغى يىنسىتېۋىتىنا تۇسەمىن دەۋىشلەر بىىل تەك الماتىغا كەلىپ قابىلداۋ ەمتىحاننىن تاپسىرۇلارى كەرەك».

ەندى نە ستەۋىم كەرەك؟ كوگىلىمدى بۇلت الدى. الماتىغا بارىپ تاپسىرىپ، تۇسە الماي قالسام، اۋىلغا جەنەتنىن اقشام دا جوق. ويلانىپ-ويلانىپ فىزىكا-ماتەماتىكا فاكۇلتەتتەرىنە دوكۇمەنتتەرىمدى وتكىزدىم. بۇرىن قالا كورمەگەن بىزگە گۇرەۋتىڭ كەدىر-بۇدىر كوشەلەرىندەگى شۇلى تىرلىك، بىزىڭداغان ماشىنا، دۇكەندەردە ئىزىلىپ كەزەكتە تۇرغاندار –

بارى تاڭسۇق ۋارى باسكىدى اينالدىراتىن بىردەڭگە . ايتنەۋىر كوشەگە شىقسام بولدى، باسىم زەڭگىپ، قانزىيا اپكەمنىڭ سۇت قۇيغان بايتى شايىنا جەتكەنشە، ولۇڭگە كەلەمىن . دالادا، قۇم اراسىندا وسكەندىكتەن بە – ۋالى كۇنگە دەيىن قالانىڭ اۋاسى مەن قوئىرتپاق تىرلىگىن جان-دۇنيەم قابىلدامايدى . مەتىحاندى تاپسىرىپ جاتقاندا اۋىلدىن كەلىپ جۇرگەن بىرەۋدەن اپاما فېزىمانكا ناپسىرۋدامىن، سولاي دا سولاي دەپ حات بەرىپ جىبەردىم .

يىنىتتۇتقا قابىلداناتىن بولپىيىن . ەندى ۋىزدى كولخوزغا جىبەرگەلى جاتىر ەدى، انامنىڭ بىرەۋگە ايتىپ وتىرىپ جازدىرعان حاتى كەلە قالدى . « ئۈزىڭنىڭ ونىپىزدا ساۋلىعىڭ ونشا مەس . ەرتەڭ وقۇ ۋىتىرىپ شىقساڭ، جۇرتتىڭ مەسەپ بىلمەيتىن بالاسىن وقتام دەپ اۋىرىپ قالۇڭ مۇمكىن . اقىرى وقتتۇشلىققا تۇسەم دەسەڭ، ئۈزىڭ جاقسى كورەتىن ولەڭ-اڭگىمە سابىمىن تاڭدا » دەگەن جولدەر بار . انامنىڭ ۋىلىن الماۋ ول كەزدە مەنىڭ ۋىمىمىدا بولماغان جاي . عاپۇروللا اعايىمادا ايتپاي، يىنىتتۇتتىڭ مەكىشى قاباتىنداى « رەكتور » دەگەن جازۋى بار بولمەگە كەلدىم . رەكتور جامانبايەۋ (« الەمبانىكتىڭ » قازىرگى باسشىسىنىڭ اكەسى) مەنى تىڭدادى دا ، بىرەۋلەردى شاقىرىپ الپ :

– مىنا بالا ۋىل-ادەببەت فاكۇلتەتىنە اۋىسقىسى كەلەدى ، سوعان قايتا مەتىحان الۋ كەرەك ، جۇمىسقا بارماي-اق قويسىن ، – دەدى .

وقۇعا تۇسكەندەر جۇك ماشىناسىنىڭ ۋىستىندە اندەتپ كولخوزغا كەتكەندە ، مەن كوزىم باقىرايىپ جالغىزدان-جالغىز ۋىل-ادەببەت فاكۇلتەتىنە قابىلداۋ مەتىحاندارىن تاپسىردىم .